

Наталія Кропочева,

наук. співробітник Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського

Інтеграція фахових педагогічних видань в європейський інформаційний простір

У статті на основі контент-аналізу періодичних та продовжуваних видань педагогічної тематики, засновниками або співзасновниками яких є науково-дослідні установи НАПН України, виокремлено і охарактеризовано напрями та рівні інтеграції видань у європейський інформаційний простір. Викладено та узагальнено результати рангового розподілу видань у систему міжнародних комунікацій.

К л ю ч о в і с л о в а: періодичні та продовжувані видання НАПН України, система рейтингування фахових журналів, наукометричні і реферативні бази даних.

Результати науково-дослідної діяльності в умовах інформатизації суспільства детерміновані трьома чинниками: необхідністю оперативного публікувати результати (проміжні або на завершальному етапі) їх проведення; просуванням своїх напрацювань у системі наукових комунікацій; взаємодією та обміном інформацією з колегами в рамках спільних наукових проєктів; афіліацією з відповідними науковими школами.

Важливим інструментом оприлюднення та розповсюдження результатів наукових досліджень є розміщення їх у журнальних виданнях як найбільш динамічній складовій інформаційного простору. Саме в цьому контексті журнальні статті стають пріоритетним джерелом отримання інформації та генерації знань з усіх галузей науки, посідають чільне місце в системі наукових комунікацій.

Велике значення в системі наукової інформації належить науковим виданням педагогічного спрямування, які відображають стан підготовки фахівців, визначають орієнтири її розвитку, подальшого вдосконалення. Декларований і фактично підтримуваний державою напрям на інтеграцію освітянської галузі в європейський науково-інформаційний простір достатньо представлений у законодавчо-правовому полі державних інституцій загальнонаціонального, регіонального та місцевого рівнів. В основі нині існуючої системи оцінки функціонування наукових видань – кількісні рейтингові показники, що орієнтують вищі, науково-дослідні установи засновувати та затверджувати періодичні і продовжувані видання у ДАК України, позитивна динаміка яких, а пріорі, повина постійно зростати. Визначені орієнтири на європейську інтеграцію зумовлюють не-

обхідність підвищення стандартів якості для тих вітчизняних видань, які спроможні і планують інтегруватись у європейський науково-освітній простір з відповідним дотриманням стандартів діяльності наукових журналів провідних країн світу [16].

Сучасний вітчизняний інформаційний дискурс охоплює значний пласт наукових досліджень теоретичних, прикладних аспектів розвитку наукової періодики в системі наукової комунікації, зокрема диференціювання та узагальнення критеріальної бази наукометричних, бібліометричних досліджень, серед яких слід виокремити публікації А. Білошицького, Р. Влоха, В. Бикова, В. Буркова, Є. Копанєвої, Л. Костенка, Д. Соловяненка, О. Спіріна, Н. Хміль, Г. Шемаєвої, Т. Ярошенко, Е. Сулейменова, В. Фролова, А. Леонтєва та ін.

У дослідженнях [2; 4; 6; 7; 11] розроблено системотехнічні засади формування та використання наукової періодики України, розкрито засади створення вітчизняної бібліометричної платформи «Бібліометрика української науки», виявлено емпіричні рангові закономірності в бібліотечній діяльності. В проблемному полі когнітивної лінгвістики та виявленні закономірностей математичного опису критеріїв оцінювання міжнародних наукометричних баз заслуговують на увагу наукові розвідки Д. Бернала, Ю. Гарфілда, Р. Прайса, Дж. Каура [1; 4; 13; 15; 16].

Одним із найбільш дієвих засобів розповсюдження та апробації досліджень науковців на вітчизняних теренах є заснування одного видання декількома навчальними, науковими закладами, видавництвами. Так, наукові установи НАПН України мають право започатковувати періодичні ви-

дання та / або залучати до цієї діяльності установи іншого підпорядкування (МОН України, МОЗ України, благодійні фундації). Базовими критеріями фахових видань є: склад редакційної колегії з представниками зарубіжних знаних наукових інституцій; обов'язкова безкоштовна розсилка основного примірника до бібліотек; передача примірників наукових видань до Українського інституту науково-технічної та економічної інформації (УкрІНТЕІ); обов'язковий обсяг тиражу видання; представленість у міжнародних наукометричних базах, репозитаріях. Для закордонних видань основний критерій – це коефіцієнт їх користності для науковців. Так звані імпаکت-фактор та індекс оперативності видання щорічно визначаються Інститутом наукової інформації США [10]. Відповідно до встановленого рівня складається рейтинг наукових видань. Наприклад, Ulrich's Periodicals Directory американського видавництва Bowker є найбільшою базою даних, що описує світовий потік серіальних (періодичних і продовжуваних) видань по всіх тематичних напрямках, яка вміщує понад 200 тис. видань, із яких 50 тис. віднесено до наукових журналів [6].

Співвіднесення кількісних показників та якісних характеристик наукових досліджень має багаторівневий характер. Воно дедалі більше переміщується в площину відповідності діяльності та ефективності вітчизняної фахової періодики критеріям наукових видань європейських країн. У контексті означених імперативів необхідно визначити й охарактеризувати рівні інтеграції вітчизняних наукових видань з педагогіки в європейську систему наукової комунікації. Для цього слід виокремити основні некомерційні наукометричні, бібліометричні платформи, репозитарії та пошукові системи. Основними з них вважаються Scopus, Web of Science, які надають необхідний сервіс лише на комерційних засадах і доступний він обмеженому колу вітчизняних дослідників. Вхідження наукових фахових видань у глобальні інформаційні мережі і, відповідно, підвищення показників їх цитування має проходити два етапи: перший: включення до DOAJ – Directory of Open Access Journals (довідник журналів відкритого доступу), що сприяє популяризації наукових журналів відкритого доступу та посиленню їх впливу; другий – вхідження до некомерційних наукометричних, бібліографічних баз даних.

Серед вільно доступних систем наукометричного спрямовання, насамперед, слід відзначити

Google Scholar корпорації Google, що на сьогодні є лідером пошукових систем Інтернету, яка поєднує загальнодоступну пошукову та бібліометричну системи. Вона подібна до Web of Science і SciVerse Scopus, хоча поступається їм за функціональними можливостями [16].

На основі Google Scholar розроблено програму-агрегатор Publish or Perish, автором якої є професор А. Харзінг з Мельбурнського університету [8]. Ця програма використовує інформаційні ресурси Google Scholar як первинну базу для визначення та наочного представлення вибраних для аналізу бібліометричних даних. За її допомогою можна аналізувати публікаційну активність науковців і вагомість періодичних видань.

Для вітчизняних дослідників доступними є й низка інших інструментаріїв. Насамперед, слід назвати додатки для оцінки періодичних видань SCImago Journal Rank і Source Normalized Impact per Paper на основі інформаційних ресурсів корпорації Elsevier [8]. Показник SCImago Journal Rank (SJR) належить до нового типу метрик, які враховують не тільки кількість отриманих цитувань, а й науковий вплив цих джерел, тобто є функцією, що комбінує кількість і якість. Доцент університету Уніде (Італія) М. Францешет [6] наводить аргументи на користь цього показника – надання ваги цитуванню відповідно до впливості журналу.

Нині в Україні активно працює ресурс «Бібліометрика української науки», який представляє інформацію про діяльність вишів України, окремих кафедр, наукових видань та вчених. Публікації в журналах з бази даних Index Copernicus (Польща) дають змогу індексувати, проводити ранжування і реферування часописів. Вона є також платформою для наукового співробітництва та виконання спільних наукових проектів. Слід визнати обґрунтованість і вагомість розглянутих наукометричних показників оцінки наукових періодичних видань. Вони є загально-визнаними, використовуються як самими науковцями, так і владними структурами. Водночас слід зазначити, що одержання таких показників потребує значного впорядкування джерельної бази, відповідного програмно-технологічного забезпечення та кадрових ресурсів [8].

Одна з подібних робіт була виконана в рамках проекту Державного фонду фундаментальних досліджень Р. Влохом. Вчений розробив систему рейтингування та проаналізував стан українських

фахових журналів з природничих і технічних наук (2008 р.). До переліку фахових журналів, збірників з природничих і технічних наук, які ВАК України зараховує під час розгляду дисертаційних робіт і атестації наукових кадрів, входить понад 600 видань [13]. Для оцінки наукових видань Р. Влох запропонував такі критерії:

- наявність відомостей про видання в базі даних Web of Science;
- відповідність виходу номерів видання задекларованим термінам;
- реферування видань ВІНІТІ. Вхідження видання до бази даних ВІНІТІ як найбільшого інституту наукової інформації на пострадянському просторі, що розширює доступ до статей;
- наявність інтернет-сторінки журналу з архівом англійських анотацій статей;
- наявність інтернет-сторінки журналу з архівом анотацій та статей українською та / або російською мовами;
- наявність інтернет-сторінки з архівом повних текстів статей англійською мовою;
- можливість передплати видання через агентство ДП «Преса»;
- реферування видання вітчизняним журналом «Джерело» [3].

Логічним продовженням означеного проекту стало розроблення моделі рангового розподілу видань для визначення ступеня їх інтегрованості в наукові комунікації за такими показниками:

- час існування видання;
- наявність ISSN;
- представлення в системі реферування української наукової літератури;
- представлення в міжнародних реферативних базах даних;
- наявність перекладної версії [7].

Мета статті – з'ясувати рівень інтегрованості фахових видань педагогічної тематики установ НАПН України у європейський інформаційно-освітній простір [14].

Першим напрямом кількісного аналізу було визначення основних характеристик фахових видань педагогічної тематики установ НАПН України, які є засновниками і співзасновниками 41 наукового періодичного видання, у т. ч. 37 друкованих (25 фахових періодичних видань і 12 збірників наукових праць) та 4 електронних фахових видань з педагогіки. П'ять видань з означеного списку мають полідисциплінарний характер і, відповідно, мають фахову реєстрацію у декількох галузях наук. Тому під час формування

списку головним критерієм був той напрям, який заявлений першим.

У мережі Інтернет вдалося віднайти видання, які відсутні у списку фахових видань, але їх заявлено як видання з педагогічних наук. Це, зокрема «Біологія і хімія в школі», «Географія та основи економіки в школі», «Мистецтво та освіта», «Професійно-технічна освіта», «Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови», «Фізика та астрономія в школі».

Сформовано перелік наукових фахових видань за такими характеристиками: наявність видання у Переліку фахових видань України, де можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (дані станом на грудень 2015 р.); наявність бібліометричного профілю; рейтинг видання в Google Scholar, представленість у некомерційних реферативних, бібліометричних платформах, депозитаріях, пошукових системах (табл. 1).

Таблиця 1

**Наукові видання, співзасновниками яких є установи
Національної академії педагогічних наук України**

Назва періодичного видання	Бібліометрич. профіль в Google Scholar	Міжнародні наукометричні бази, репозитарії, пошукові системи
Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами ^{1,2,3} (Відкритий міжнар. ун-т розв. людини «Україна», Ін-т вищ. освіти Нац.акад. пед. наук України, Ін-т спец. пед.Нац. акад. пед. наук України) http://naukainform.kpi.ua/	–	–
Біологія і хімія в школі ² (Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, ТОВ «Зодіак -ЕКО», Видавництво «Освіта України»)	–	–
Вища освіта України ^{1,2,3} (Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Інститут вищої освіти НАПН України, Державне інформаційно- виробниче підприємство видавництва «Педагогічна преса»)	індексується Google Scholar	–
Вісник післядипломної освіти ² (ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» АПН України) http://umo.edu.ua/zbirnik-naukovikh-pracj	–	–
Географія та основи економіки в школі ² (Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, ТОВ «Зодіак – ЕКО», Видавництво «Освіта України»)	–	–
Горизonti освіти ^{2,3} (Севастопольський міський гуманітарний університет, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»)	–	–
Дефектологія (Особлива дитина ^{1,2,3} ; навчання і виховання) Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України http://csnukr.in.ua/	індексується Google Scholar, EBSCO Education Source Index Copernicus	ResearchBib, WorldCat, Citefactor
Естетика і етика педагогічної дії ^{2,3} (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України, Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка)	–	–
Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика» ^{1,2} Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка МОН України, Інститут педагогіки АПН України) http://science.kpnu.edu.ua/	індексується Google Scholar	–
Інформаційні технології і засоби навчання ³ (електронне видання) – англ. версія (Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН) http://journal.iitta.gov.ua/ – [Information technologies and learning tools]	індексується Google Scholar	PIHЦ, Google Академія, США, IndexCopernicus (Польща)

Закінчення табл. 1

Назва періодичного видання	Бібліометрич. профіль в Google Scholar	Міжнародні наукометричні бази, репозитарії, пошукові системи	Назва періодичного видання	Бібліометрич. профіль в Google Scholar	Міжнародні наукометричні бази, репозитарії, пошукові системи
Інформаційні технології в освіті ^{1,2} (Херсонський державний університет, Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України) http://ite.kspu.edu/	індексується Google Scholar		Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи ² (Ін-т педагогіки НАПН України, Ін-т реклами) – [Pedagogical innovation, ideas, reality, perspectives].	індексується Google Scholar	
Комп'ютер у школі та сім'ї ¹ (Інститут педагогіки НАПН України, ІТНЗ НАПН України) http://www.csf221.wordpress.com/	індексується Google Scholar		Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки ² (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Гуманітарний університет «Запорізький інститут державного та муніципального управління», Інститут педагогіки і психології професійної освіти НАПН України)	індексується Google Scholar	входить до 14 наукометричних баз
Мистецтво та освіта ² (Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Київська дитяча академія мистецтв)	–		Порівняльна професійна педагогіка ² (Інститут педагогіки НАПН України, Хмельницький національний університет) http://khnu.km.ua/angl/j/default.htm	індексується Google Scholar	входить до 14 наукометричних баз
Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія і практика ^{2,3} (Навчання і виховання обдарованої особистості: теорія і практика) (Національна академія педагогічних наук України, Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, Інститут обдарованої дитини НАПН України) http://iod.gov.ua/viewpage.php?page_id=10	індексується Google Scholar		Порівняльно-педагогічні студії ^{1,2} (Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини МОН України) http://pps.udpu.org.ua/	індексується Google Scholar	CiteFactor (Academic Scientific Journal), Directory of Research Journals Indexing, Universal Impact Factor
Народна освіта (Інститут педагогіки НАПН України, Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів (Міжнародний освітній фонд імені Ярослава Мудрого) – електронне фахове видання http://narodnaosvita.kiev.ua/	–		Проблеми сучасного підручника ² (Інститут педагогіки НАПН України) (анг. версія) http://undip.org.ua/news/problemu_suchasnogo_pydruchnyka.php	індексується Google Scholar	
Наука і освіта ^{1,3} (Південний науковий центр Національної академії педагогічних наук України) – Science and education http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/	індексується Google Scholar	ULRICHS WEB Global Serials Directory; Academic Resource Index (ResearchBib)	Професійна освіта: проблеми і перспективи ² (Інститут професійно-технічної освіти НАПН України) http://sbomnikpto.wix.com/sbomnik	–	–
Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти ³ НАПН України. Професійна педагогіка (Інститут професійно-технічної освіти НАПН України) http://www.ipto.kiev.ua/	–	–	Професійно-технічна освіта ^{1,2} (Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Інститут педагогіки і психології професійної освіти НАПН України) http://www.ipto.kiev.ua/	–	–
Неперервна професійна освіта: теорія і практика ^{1,2,3} (Київський університет імені Бориса Грінченка, (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України), Благодійний фонд імені Антона Макаренка) – [Continuing professional education: Theory and Practice] http://npo.org.ua/information.html	індексується Google Scholar	Index Copernicus, PИИЦ	Теорія і методика професійної освіти ² (Інститут професійно-технічної освіти НАПН України) – електронне фахове видання www.ipto.kiev.ua	–	–
Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи ^{1,3} (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих Національної академії педагогічних наук України) – Adult Education : theory, experience, prospects http://ipood.com.ua/naukovi-vidannya/osvita	індексується Google Scholar		Теорія і методика управління освітою ² (електрон. наук. фах. вид. / Ун-т менедж. освіти НАПН України) http://tme.umo.edu.ua/	індексується Google Scholar	–
Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови ^{2,3} (Інститут спеціальної педагогіки Національної академії педагогічних наук України) http://www.ispukr.org.ua/uk/14/142/1422.html	–		Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді ^{2,3} (Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України) – [Theoretical and Methodical Problems of Education of Children and Youth] http://zbimyk.ipv.org.ua/ua/	індексується Google Scholar	Index Copernicus International, ERIH PLUS, Cite Factor, Ulrich's Periodicals Directory
Освіта та розвиток обдарованої особистості ² (Національна академія педагогічних наук України, Інститут обдарованої дитини НАПН України, Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України) – Education and Development of Gifted personality http://www.iod.gov.ua/viewpage.php?page_id=10	індексується Google Scholar		Українська література в загальноосвітній школі ² (Інститут педагогіки НАПН України) http://undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=371	індексується Google Scholar	–
Педагогіка і психологія професійної освіти ^{1,2,3} (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, Національний університет «Львівська політехніка», Львівський науково-практичний центр професійно-технічної освіти) http://ipood.com.ua/naukovi-vidannya/	індексується Google Scholar		Українська мова і література в школі ² (Інститут педагогіки НАПН України) http://lib.pedpresa.ua/	–	–
Педагогіка і психологія ² (Pedagogics and psychology). Вісник Академії педагогічних наук України (Національна академія педагогічних наук України, Державне інформаційно-виробничо-підприємство видавництва «Педагогічна преса») http://lib.pedpresa.ua/	–		Український педагогічний журнал ^{2,3} (Ukrainian educational journal), http://uej.undip.org.ua/index.php/euj	індексується Google Scholar	–
Педагогічна освіта: теорія і практика ^{1,2,3} Психологія. Педагогіка (Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, Київський університет імені Бориса Грінченка) http://pedosvita.kubg.edu.ua/	індексується Google Scholar	Research Bible	Фізика та астрономія в сучасній школі (Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, ТОВ «Зодіак – ЕКО», Видавництво «Освіта України») http://lib.pedpresa.ua/	–	–
Педагогічна теорія і практика ^{1,2,3} (Інститут педагогіки НАПН України, ПВНЗ «Київський міжнародний університет») http://undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=374	–		Умовні індекси для видань, репрезентованих в мережі Інтернет: ¹ – видання реферується Державною науково-педагогічною бібліотекою ім. В. О. Сухомлинського; ² – видання знаходиться в загальнонаціональній реферативній базі даних і Всеукраїнському журналі «Джерело»; ³ – видання зареєстровано у центрі ISSN (Франція).		
Педагогічний дискурс ^{1,2,3} (Інститут педагогіки НАПН України, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія) – Pedagogical Discourse http://peddyskurs.kgpa.km.ua/	індексується Google Scholar	Research Bible OAJI.net, Open Academic Journals Index			
Педагогічний процес: теорія і практика ^{1,2,3} (Київський університет імені Бориса Грінченка, (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України), Благодійний фонд імені Антона Макаренка) – [The Pedagogical Process: Theory and Practice] http://prip.kubg.edu.ua/naukometricnibazi.html	індексується Google Scholar	БД Index Copernicus			

Умовні індекси для видань, репрезентованих в мережі Інтернет:
¹ – видання реферується Державною науково-педагогічною бібліотекою ім. В. О. Сухомлинського;
² – видання знаходиться в загальнонаціональній реферативній базі даних і Всеукраїнському журналі «Джерело»;
³ – видання зареєстровано у центрі ISSN (Франція).

Важливим напрямом констатувального етапу дослідження є аналіз наукових видань на предмет наявності в їх діяльності показників, притаманних журналам європейських країн, зокрема, виявлення наукових педагогічних журналів за такими характеристиками:

- представлення в системі реферування української наукової літератури;

- наявність ISSN;
- представлення в міжнародних некомерційних реферативних базах даних;
- ресурсні можливості журналу;
- наявність англomовної версії.

Входження періодичного видання до вітчизняних агрегаторів наукової інформації (загальнонаціональна реферативна база даних «Україніка наукова»), потрібно вважати необхідною умовою його представлення в електронному середовищі. 39 видань з експериментальної сукупності є джерельною базою для створення реферативної інформації та генерації в загальнонаціональній реферативній базі даних «Україніка наукова», УРЖ «Джерело» (з яких 13 видань реферуються ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського в рамках корпоративного проекту спільно з освітянськими бібліотеками мережі).

Відповідно до вимог міжнародних наукометричних і реферативних баз кожне наукове періодичне видання повинно мати власний ресурс, скомпонований за усталеними правилами.

У 2015 р. із 41 фахового видання, засновниками або співзасновниками яких виступають установи НАПН України, виявлено 28 журналів, що мають сайти з достатніми навігаційними та лінгвістичними можливостями, 8 журналів мають свої сторінки на сайтах засновників, 3 видання – інтернет-сторінку видавництва, 2 видання – скановані копії журналів.

Окрім означених вимог до представлення в мережі Інтернет серед інших критеріїв діяльності виділено такі: реєстрація ISSN, включення видання до національних та міжнародних електронних баз журналів. Безперечно, вони сприятимуть прозорості публікацій і спонукатимуть засновників до піднесення якості статей та проведення різноманітних організаційних заходів з метою покращення рейтингу своїх видань.

Дані табл. 1 свідчать, що в центрі ISSN (Міжнародний стандартний номер серіального видання) зареєстровано 24 видання, в Directory of Open Access Journals – довідник журналів відкритого доступу – всього декілька видань. 23 видання індексуються і мають бібліометричний профіль у Google Scholar.

Обов'язковою умовою індексації в реферативних базах даних наукометричного характеру є наявність ISSN (Міжнародного стандартного номера серіального видання), який має 22 журнали із експериментальної вибірки.

Англomовні метадані, у паперовій та електронній версіях, надають 25 журналів, 15 з яких видають повнотекстові версії англійською мовою власними силами і розміщують статті англійською мовою на своїх сторінках у відкритому доступі. Тобто, на повнотекстові англomовні видання серед журналів установ НАПН України припадає 43 %.

З огляду на вищевикладене, можна сформулювати та узагальнити видання з педагогіки за рівнем їхньої інтегрованості в європейський інформаційний простір з відповідними функціональними параметрами.

У табл. 2 наведено розподіл видань за рівнем їхньої інтегрованості в міжнародні наукові комунікації за виокремленими вище параметрами.

Таблиця 2

Розподіл видань за рівнем їх інтегрованості у міжнародні наукові комунікації

Назва показника	Рівень інтеграції періодичного видання в європейський інформаційний простір	Кількість журналів
Ресурсні можливості журналу	Представленість журналу в Інтернеті (сайт, сторінка)	40 назв
Представлення в системі реферування української наукової літератури	Видання, представлене в загальнонаціональній реферативній базі даних «Україніка наукова»	39 назв
Наявність перекладного аналогу	Наявність у виданні перекладної двох-, трьохмовної версії	25 назв
Представлення в міжнародних некомерційних реферативних базах даних	Google Scholar, Index Copernicus International, Publish or Perish, SCImago Journal Rank (SJR), Directory of Open Access Journals (довідник журналів відкритого доступу) тощо	23 назви
Наявність ISSN	Видання має міжнародний стандартний номер серіального видання	24 назви

Наведені дані дають підстави констатувати, що в системі показників інтегрованості найбільше значення має показник «ресурсні можливості журналу». Це підкреслює обізнаність більшості видавців та засновників видань стосовно імперативності дотримання цього чинника в своїй діяльності.

Практично всі журнали дотримуються цієї максими і досить повно представлені в національній системі реферування. Позиції «представлення в міжнародних некомерційних реферативних, бібліометричних базах даних та міжнародних репозитаріях» і «наявність ISSN», як і «наявність перекладної версії» практично близькі за кількісними параметрами.

Серед 23 назв видань, які індексуються Google Scholar, 4 – Index Copernicus (Польща), 3 – РІНЦ. Є видання, котрі внесено до каталогу наукових та академічних журналів вільного доступу та повнотекстової бази даних наукових жур-

налів відкритого доступу (DOAJ и Open Access Journals).

Незначну кількість представлено в WorldCat, ResearchBib – найбільших бібліографічних базах даних, Cite Factor – міжнародній мультидисциплінарній базі даних наукових журналів.

Отже, потенційні можливості доступу європейської спільноти до чималої кількості наукових публікацій вчених формує нове ставлення до такої слабо структурованої галузі, як бази даних наукових публікацій. Збільшення кількості наукових фахових видань у реферативних, бібліографічних базах даних, депозитаріях, пошукових системах пов'язане з діяльністю в двох напрямках: розширення сегмента публікацій в уже існуючих наукових виданнях, які включені до відповідних баз; проведення необхідної низки заходів для включення більшої кількості наукових видань України у вищезазначені бази даних.

Висновки. Наведені результати кількісного аналізу і узагальнень первинного рівня абстрагування демонструють рівні інтегрованості журналів установ НАПН України в європейський інформаційний простір. Зрозуміло, що цей простір має багаторівневий та гетерогенний характер, детермінований взаємодією чинників різного характеру. Поступовий перехід та постійна трансформація форм і методів проникнення в ієрархічне за своєю сутністю та принципами функціонування європейське інформаційне середовище орієнтують вітчизняні науководослідні установи на зміну критеріїв діяльності. Вони повинні бути синхронізовані з тими критеріями, за якими працюють закордонні видання провідних країн Європи.

Основними імперативами щодо реалізації критеріїв діяльності, притаманних виданням Європейського Союзу, є координація дій редакцій, спрямована на трансформацію організаційної, змістової складових функціонування видань.

Охарактеризовано основні показники інтегрованості в європейський інформаційний простір на сучасному етапі розвитку періодичних та продовжуваних видань НАПН України. Базовими з них визначено: представлення в системі реферування української наукової літератури; наявність ISSN; представлення видань у міжнародних некомерційних реферативних, бібліографічних базах даних (базах даних відкритого доступу), репозиторіях; ресурсні можливості журналів; наявність перекладного аналогу.

Серед перших кроків до покращення входження

наукових фахових видань у глобальне інформаційне середовище слід назвати: включення до DOAJ – Directory of Open Access Journals (каталог наукових та академічних журналів вільного доступу), що сприятиме популяризації наукових журналів та посиленню їх впливу; диверсифікація напрямів інтегрованості, зокрема, оцінки наукових публікацій у журналах, що входять до баз даних типу Index Copernicus (Польща) з близькими нам лінгвістичними та культурологічними аксіологемами.

Список використаних джерел

1. *Бернал Дж.* Наука в истории общества : сб. статей и выступлений / Дж. Бернал. – М. : Изд-во иностр. лит., 1969. – 300 с.
2. *Биков В. Ю.* Мобільний простір і мобільно орієнтоване середовище Інтернет-користувача: особливості модельного подання та освітнього застосування [Електронний ресурс] / В. Ю. Биков / Інформаційні технології і засоби навчання: електронне наукове фахове видання // Інформаційні технології в освіті. – 2013. – № 17. – Ст. 09–37. – Режим доступу : <http://ite.kspu.edu/issue-17/p-9-37>.
3. *Влох Р. О.* Система оцінки українських фахових видань / Р. О. Влох // Наука України у світовому інформаційному просторі. – К., 2008. – Вип. 1. – С. 57–94.
4. *Босина Л. В.* Інтернет – источник комплектования библиотек СО РАН иностранными научными журналами / Л. В. Босина, Т. А. Миськова // Материалы VI научной сессии ГПНТБ СО РАН (Новосибирск, 9–10 нояб. 2000 г.) / отв. ред. Е. Б. Соболева. – Новосибирск : ГПНТБ СО РАН, 2001. – С. 24–32.
5. *Бредихин С. В.* Методы библиометрии и рынок электронной научной периодики / С. В. Бредихин, А. Ю. Кузнецов. – Новосибирск : ИВМиМГ СО РАН, НЭКОМ, 2012. – 256 с.
6. *Бурков В. Н.* Параметры цитируемости научных публикаций в наукометрических базах данных / В. Н. Бурков, А. А. Белоощицкий, В. Д. Гогунский // Управление развитием сложных систем. – 2013. – № 15. – С. 134–139.
7. *Копанева Є. О.* Рейтингування видань у депозитарії електронних копій наукової періодики України / Є. О. Копанева // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–27 трав. 2010 р. – К., 2010. – С. 177–179.
8. *Наукова періодика України та бібліометричні дослідження / Л. Й. Костенко, О. І. Жабін, Є. О. Копанева, Т. В. Симоненко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського.* – К., 2014. – 173 с.
9. *Прайс Д.* Малая наука, большая наука / Д. Прайс // Наука о науке. – 1966. – С. 281–384.
10. Рейтинги наукових журналів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

portal/impact.html. – Дата доступу: 11.06.2013. – Назва з екрана.

11. Соловяненко Д. В. Галузь наукометрії в умовах конкуренції основних наукометричних платформ / Д. В. Соловяненко // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 17–19 трав. 2011 р. – К., 2011. – С. 180–182.

12. Спірін О. М. Інформаційно-комунікаційні технології моніторингу впровадження результатів науково-дослідних робіт [Електронний ресурс] / О. М. Спірін // Інформаційні технології і засоби навчання – 2013. – 4 (36). – Режим доступу : http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/890#.Um0_zlP82aQ.

13. Сулейменов Е. З. Создание казахстанского индекса научного цитирования / Е. З. Сулейменов, В. А. Фролова, О. А. Рог [и др.] // Научно-техническая информация. Серия 1 : Организация и методика информационной работы. – 2009. – № 5 – С. 27–31.

14. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій / Г. В. Шемаєва. – Х. : ХДАК, 2008. – 289 с.

15. Google Scholar. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://www.abc.chemistry.bsu.by/intro/part10/04.html>.

16. Index Copernicus International [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <http://www.indexcopernicus.com/>.

Стаття надійшла до редакції 16.03.2016 р.

UDC 050.1:37.0:004.91

Nataliia Kropecheva,

Researcher of the Department of scientific abstracts and analytical information in the field of education, V. O. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library

INTEGRATION OF SPECIALIZED PEDAGOGICAL PERIODICALS INTO EUROPEAN INFORMATION SPACE

On the basis of content analysis and periodical publications prolonged educational topics, founders or co-founders of which are research institutions NAPS of Ukraine allocated and described areas and levels of media integration into the European information space. Formed aforementioned list of publications on the following factors. The specified address books on the Internet and the possibility of free access to information. The basic directions of professional scientific publications in this group. Presents the summarized results and rank-specific distribution of publications and differentiated quantitative integration of scientific publications to scientometric, bibliographic databases, search engines.

К е у о р д с : periodic and prolonged edition, commercial profit database.

УДК 050.1:37.0:004.91

Наталья Кропачева,

науч. сотрудник Государственной научно-педагогической библиотеки Украины им. В. А. Сухомлинского

ИНТЕГРАЦИЯ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИЗДАНИЙ В ЕВРОПЕЙСКОЕ ИНФОРМАЦИОННОЕ ПРОСТРАНСТВО

В статье на основе контент-анализа специализированных изданий педагогической тематики, основателями или соучредителями которых являются научно-исследовательские учреждения НАПН Украины, выделены и охарактеризованы направления, уровни интеграции изданий в европейское информационное пространство. Изложены и обобщены результаты рангового распределения изданий, дифференцированы количественные показатели уровня интегрированности научных изданий в систему международных информационных коммуникаций.

К л ю ч е в ы е с л о в а : периодические и продолжающиеся издания НАПН Украины, система рейтингования научных журналов, наукометрические и реферативные базы данных.